

Фикҳ 182-дарс. Намознинг сифати (иккинчи мақола)

19:00 / 21.04.2022 4108

Бу баёндаги ҳар бир сўзнинг ортида кўпгина шаръий далил ва ҳужжатлар турибди. Биз шарҳ давомида уларни қўлдан келганича ўрганишга ҳаракат қиламиз.

Шу билан бирга, шариат аҳкомларини омма мусулмонларга осонлаштириб ва тартибга солиб беришда фақиҳларнинг беқиёс хизматларини ҳам ёдга олишимиз керак.

Намозхон намозни бошлашни ирода қилса, «ҳамза» ва «бо»ни чўзмасдан такбир айтиб, икки бош бармоғини қулоқларининг юмшоқ жойларига теккизади.

Намоз ўқишни ният қилган одам «Аллоҳу акбар!»нинг «Аллоҳ» ва «акбар» сўзларидаги «А»ни ва «акбар»даги «б»ни чўзмасдан такбир айтади. Агар чўзиб қўйса, намози бузилади. Такбирни тик туриб, қиблага қараган ҳолда айтиш шарт. Ўтирган ҳолида айтиб, кейин тик турса бўлмайди.

Намозга келиб қўшилганда имом рукуъда турган бўлса, у ҳам энгашиб олиб такбир айтса бўлмайди. Аммо такбир айтаётганида қомати тик турганга яқин бўлса бўлади. Тик ҳолатда такбири таҳримани айтиб, сўнг яна бир такбир айтиб, рукуъга кетади.

Имом такбирни овоз чиқариб айтади.

Иқтидо қилувчининг такбири имомниқидан олдин тугамаслиги лозим.

Такбир айтиш билан баробар икки қўлнинг бош бармоқлари учи қулоқларнинг юмшоқ жойларига теккизилади.

Бу амалларнинг ҳужжатлари қуйидагилар:

Имом Муслим Воил ибн Ҳужрдан ривоят қилган ҳадисда Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламнинг намозга киришда такбир айтиб, қўлларини кўтариб, қулоқлари билан бир сафга келтирганларини кўрганлари айтилган.

لُؤْسَرَانَاكَ: لِقَابِ بَزَاعِ نَبِيِّنَا رَبِّ لَوْلَا نَعُوهُ أَرُنَبُّ قَاحِ سِوَيْ نَطْقِ رَادِلَا وَيُوَاحِطُ لَنَا وَيَوْرَ هِيَ نُنْدُءُ إِذْ حُمَاهَا بِإِنَاكَ يَتَحَدَّى دِي عَفَرَ لِي لَصَ إِذْ لَلِل

Таҳовий, Дора Қутний ва Исҳоқ ибн Роҳовайҳ Баро ибн Озиб розияллоҳу анҳудан шундай ривоят қилишган:

«Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам қачон намоз ўқисалар, икки қўлларининг бош бармоқларини қулоқлари баробарига кўтарар эдилар».

لَصَ لَلِل لُؤْسَرَانَاكَ: لِقَابِ نَعُوهُ لَلِل يَضَرَسَنَ أَعْمُكَ إِخْلَاوَيْ نَطْقِ رَادِلَا وَيَوْرَ هِيَ نُنْدُءُ هِيَ مَاهَا بِإِبِ إِذْ حَفَرَ رَبِّكَ لَسَوَ وَيَلَعُ لَلِل

Имом Ҳоким ва Дора Қутний Анас розияллоҳу анҳудан шундай ривоят қилган:

«Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламнинг такбир айтиб, икки бош бармоқларини қулоқларига кўтарганларини кўрдим».

Қўллар кўтарилганда бармоқлар оддий ҳолатда тутилиб, ички тарафи қиблага қаратилади. Яъни бармоқларнинг ораси ўта ёзиб ҳам юборилмайди ёки жуфтлаб ҳам олинмайди. Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламнинг намозлари ҳақида Термизий Абу Ҳурайра розияллоҳу анҳудан қилган ривоятда шу нарса таъкидланган.

Аёл киши икки қўлини икки елкаси баробарида кўтаради.

Чунки унинг учун шундай қилиш сатрлироқ.

Ҳар бир улуғлашга далолат қилувчи нарса ила – агар форсча бўлса ҳам, – дуони қўшмаган ҳолда намозни бошлаш жоиз.

Аммо уламолар «Аллоҳу акбар»дан бошқа лафз ила намозни бошлаш макруҳ, деганлар. Юқоридаги фикр эса шу маънодаги турли ибораларнинг жоизлигини билдириш учун айтиб қўйилган, холос. Унга ҳеч ким амал қилмаган ва қилмайди ҳам.

Форсча қироат қилиш жоиз эмас. Фақат узр бўлса, мустасно. Шунга фатво берилади.

Араб тилини билмаган одам уни ўрганиб олгунича ёки кифоя қиладиган даражада оятларни ёдлаб олгунича оятларнинг маъносини бошқа тилда ўқиб туришига рухсат берилган. Лекин бу масала ҳам олдингисига ўхшаб воқеъликда амал қилинмайдиган рухсат, холос.

Сўнг ўнг қўлини чап қўли устига қўйиб, киндиги остига қўяди.

Бунинг далили қуйидагича:

عَنْ جَدِّهِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَرْثَدَةَ قَالَ سَأَلْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ عَنِ الْيَمِينِ وَالشِّمَالِ فَقَالَ: «يُضْرَبُ بِأُصْبُعِ الْيَمِينِ عَلَى الْيَسَارِ وَبِأُصْبُعِ الْيَسَارِ عَلَى الْيَمِينِ».

Қабийса ибн Ҳулбдан, у отаси розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам бизга имомлик қилар, чап(қўл)ларини ўнг(қўл)лари билан ушлаб олар эдилар».

Термизий ривоят қилган.

دَوَادُّ بْنُ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ سَأَلْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ عَنِ الْيَمِينِ وَالشِّمَالِ فَقَالَ: «يُضْرَبُ بِأُصْبُعِ الْيَمِينِ عَلَى الْيَسَارِ وَبِأُصْبُعِ الْيَسَارِ عَلَى الْيَمِينِ».

Али розияллоҳу анҳу шундай деди:

«Суннат – намозда кафтни кафт устига қилиб, киндикнинг остига қўйиб туришдир».

Абу Довуд ва Аҳмад ривоят қилишган.

Ҳанафий мазҳабида мана шу ривоят татбиқ қилинган. Буни бошқа кўпчилик уламолар ҳам қўллаганлар.

(Давоми бор)

«Кифоя» китобининг биринчи жузи асосида тайёрланди